

תפלת השחר פרק רביעי ברכות

כה

עין משפט
נר מצוה

[ועי' פירוש
יקנו לא ד"ה
כסא]

לפיל פ"ה דף
יב

[דוגמה
יומא ע"ג]

הנהגות
הבית

(ה) נ"ב אמר
לכס (מה אני)
הא"מ. וי"ב
ס"א מותר:
(ב) שם במקומו
כן יושבין והל"ה
כבר:

[יומא דר. וע'
חוס' מגילה
יב' חומש:
יבמות טו:
ובסוטה ט.
ד"ס נמימין]

ס"א וא"י לה
לספירה שאחיה
קברניה

[יומא יב' ע"ג.
מגילה ט' כ"א:
הוריות יב'
שבת כ"א:
[המדרש ל"א]:
מנחות ל"ג. ט.
ושם שפוק לה
מקד' ו"ט ע'
לשון גמרי'
[נכחם יב'
ל"א].

[פסחים ע"ג.
מגילה ז'
כתובות כ"ג:
סוטה ג

הכלים ק"ט
א"כס

ה"ג דלמא מעברין לך אמר לה יומא חד כבסא דמוקרא ולמחר
ליחבר ו"ג מעלין בקדש: כסא דמוקרא: *כוס זכויות יקרה
שקורין לה בלשון ישמעאל ערק"א ולומרים בני אדם במשל הדיוט
יום אחד ישחמש בו בעליו ויתכבד בו ואם ישבר ישבר: לית
לך חיוורתא. חין לך שערות לבנות תורה אור
של זקנה וגאה לדרשן להיות זקן:
י"ח דרי חיוורתא. י"ח שורות של
זקנה: קא חלשא דעתיא דר"ג.
כשראה שנתוספו היום תלמידים
רבים וסיה דואג שלא יעגש במה
שמנעם בימיו מלכא: דמליין קטמא.
כלומר אף אלו אינם ראוים: תלויא.
בספק שלא פירשו מתוך שרבו
התלמידים רב החדוד והפלפול:
לאשתא דביתיה דמשתקן. כותלי
ביתו של ר' יהושע שהיו שמורות:
שפחמי אחס. עושה פחמים וי"א
נפח: נעניתו לך. דברתי למולך
יחבר מן הראוי: דלגיש מלא. הרגילו
לכבוש המעיל ולכס כלומר הרגילו
בנשיאות יהיה נשיא: מזה בן מזה.
כסן בן כסן וזה את מי חטאת:
אפר מקלה. אפר הקלוי בפתורים
ובכירות כלומר אפר חסם: שבת
של מי היתה. במסכת חגיגה: ואורו
תלמיד. שאל תפלת ערבית רשות
או חובה רש"י הוא: ונקרא פושע.
המאחר כ"כ: מתפלל של מנחה.
מאחר שהגיע זמנה כדי להקדימה
בתפלת זמנה שלא יקרא פושע גם
עליה: ואח"כ של מוספין. הואיל
ואחרי *זמנה חזר עובר דלא אמרי
רבנן ושל מוספים כל היום: שו
מזה עוברת. ר' יהודה לטעמיה
דאמר עד שבע שעות וכו' לא:
כי חלפי רבנן. תלמידים היואלים
בבית ר' נתן: מלך אמר הלכה כי
מדרשא. מי מבני הישיבה אמר
בבית המדרש שהלכה כר' יהודה:
חדא היא כל או חדת היא לך. אחת
היא כל שאל למדת דבר משמו של
ר' יוחנן אלא זו בלבד לך חביבה
היא לך או חדשה היא לך שהיית
סבור שאלת מן האחרים אמרה:
ה"ג ח"ל חדת היא לי דמסקא לי
כ"י יהושע בן לוי. סבור הייתי
כ"י יהושע בן לוי אמרה: אמר
ריב"ל גרסי' ו"ג דאמר: ממועד.
מחמת שהעבירו מועדי התפלות
ומגיס יהיו נוגיס ואכופים וכלים:
לא

דלמא מעברין לך אמר לה [לשחמש אינש]
יומא חדא בבסא דמוקרא ולמחר ליחבר
אמרה ליה לית לך חיוורתא והוא יומא בר
תמני סרי שני היה אתרחיש ליה ניסא
ואהדרו ליה תמני סרי דרי חיוורתא היינו
דקאמר ר' אלעזר בן עזריה *הרי אני כבן
שבעים שנה ולא בן שבעים שנה תנא
אותו היום סלקהו לשומר הפתח *ונתנה
להם רשות לתלמידים ליכנס שהיה ר"ג
מכריז ואומר *כל תלמיד שאין תוכו כברו
לא יכנס לבית המדרש והוא יומא אתוספו
כמה ספסלי א"ר יוחנן פליגי בה אבא יוסף
בן דוסתאי ורבנן חד אמר אתוספו ארבע
מאה ספסלי וחד אמר שבע מאה ספסלי
היה קא חלשא דעתיא דר"ג אמר דלמא
ח"ו מנעתי תורה מישראל אחזו ליה בחלמיה
הצבי חזירי דמליין קטמא ולא היא ההיא
ליחובי דעתיא הוא דאחזו ליה תנא עדיות
בו ביום נשנית וכל היכא דאמרינן בו ביום
ההוא יומא היה ולא היתה הלכה שהיתה
תלוייה בבית המדרש שלא פירשוה ואף ר"ג
לא מנע עצמו מבית המדרש אפילו שעה אחת דתנן *בו ביום בא יהודה
גר עמוני לפניהם בבית המדרש אמר להם (ה) מה אני לבא בקהל א"ל ר"ג
אסור אתה לבא בקהל א"ל ר' יהושע כמותר אתה לבא בקהל א"ל ר"ג
והלא כבר נאמר *לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' א"ל ר' יהושע וכי
עמון ומואב במקומן הן יושבין (ג) *כבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבד
את כל האומות שנאמר *ואסיר גבולות עמים ועתידותיהם שוסתי ואוריד
כאביר יושבים *יכל דפריש מרובא פריש אמר לו ר"ג והלא כבר נאמר
והלא כבר נאמר *ושבתי את שבות עמי ישראל ועדיין לא שבו מיד התירוהו
לבא בקהל אר"ג הואיל והכי הוה איזיל ואפיסיה לר' יהושע כי מנא לביתיה
חזינה לאשיתא דביתיה דמשחרן א"ל *מכותלי ביתך אתה ניכר שפחמי אתה
א"ל אוי לו לדור שאתה פרנסו *שאי אתה יודע בצערך של ת"ח יכמה הם
מתפרנסים ובמה הם נוונים אמר לו נעניתו לך מחול לי לא אשגח ביה עשה
בשביל כבוד אבא פייס אמרו מאן ניזיל ולימא להו לרבנן אמר להו הווא
כובס אנא אוילנא שלח להו ר' יהושע לבי מדרשא מאן דלביש מדא ילביש
מדא ומאן דלא לביש מדא יימר ליה למאן דלביש מדא שלח מדרך ואנא
אלבשיה אמר להו ר"ע לרבנן שרוקו גלי דלא ליתו עבדי דר"ג ולצערו לרבנן
א"ר יהושע מוטב דאיזיל אנא לגבייהו אחא מרף אבבא א"ל ימזה בן
מזה יזה ושאינו לא מזה ולא בן מזה יאמר למזה בן מזה מימך מי מערה
ואפרך אפר מקלה א"ל ר"ע רבי יהושע נתפייסת כלום עשינו אלא בשביל
כבודך למחר אני ואתה נשכים לפתחו אמרי היכי נעביד נעבריה *גמרי מעלין בקדש ואין מורדין
נדרוש מר חדא שבתא ומר חדא שבתא אתי לקנאויי אלא לדרוש ר"ג *תלתא שבתו וראב"ע חדא
שבתא והיינו דאמר מר *שבת של מי היתה של ראב"ע היתה ואותו תלמיד ר' שמעון בן יוחאי הוה: *וישל
מוספין כל היום: א"ר יוחנן *ונקרא פושע ת"ר *חיו לפניו שתי תפלות אחת של מנחה ואחת של מוסף
מתפלל של מנחה ואח"כ מתפלל של מוסף שזו תדירה וזו אינה תדירה ר' יהודה אומר מתפלל של מוסף
ואח"כ מתפלל של מנחה שזו מצוה עוברת *א"ר יוחנן הלכה מתפלל של מנחה ואח"כ
מתפלל של מוסף ר' זירא *כי הוה חליש מגירסיה הוה אויל וייתיב אפתחא דבי ר' נתן בר טובי אמר כי חלפי
רבנן אז איקום מקמייהו ואקבל אגרא נפק אתא ר' נתן בר טובי א"ל מאן אמר הלכה כי מדרשא א"ל הכי א"ר
יוחנן אין הלכה כר' יהודה דאמר מתפלל אדם של מוסף ואח"כ מתפלל של מנחה א"ל רבי יוחנן אמרה אמר
ליה אין *תנא מיניה ארבעין זמנין א"ל חדא היא לך או חדת היא לך א"ל חדת היא לי משום דמסקא לי
בר' יהושע בן לוי: אריב"ל יכל המתפלל תפלה של מוספין לאחר שבע שעות לר' יהודה עליו הכתוב אומר
*נוגי ממועד אספתי ממך היו מאי משמע דהאי נוגי לישנא אתי
על שנאיהון דבית ישראל על דאחרו זמני מועדיא דבירושלים א"ר אלעזר כל המתפלל תפלה של שחרית
לאחר ארבע שעות לר' יהודה עליו הכתוב אומר נוגי ממועד דהאי נוגי לישנא
דצערא הוא דכתיב *דלפה נפשי מתוגה רב נחמן בר יצחק אמר מהכא *בתולותיה נוגות והיא מר לה
רב

וישל מוספין כל היום. הקשה רב רבנו שמאן ז"ל דלמרי'
בפרק תמיד נשחט (דף נה). מוספין כשם בזיכין כשבע
וכ"ס ה"מ למוהא אכל דיעבד כל יומא נמי זמניה הוא הרי *בתמורה
(פ"ג ד' יד) משמע שהמוספין היו נשחטין עם התמיד ונקטרין עמו.
וסידן דהסח מיידי כשבת*:
הלכה מתפלל של מנחה ואח"כ
מתפלל של מוסף. מכאן
יש לזהר בזיו"כ להתפלל תפלה
שחרית קודם שש שעות ומחלה
דהיינו קודם שיגיע שעת המנחה
דל"כ היו לריבין להתפלל תפלת
המנחה קודם והר"י אומר דל"כ
לריב דהא דקאמר שיתפלל תפלת
המנחה קודם היינו כשיש לו לעשות
לריבין שלא יוכל להתפלל תפלת
המנחה בזמנה ולריב להתפלל שניהם
מיד כגון שהיה לו לילך לסעודה
גדולה כמו לנשואין ומתירא שחא
ימשך בסעודה או שיסתגר אכל
אם היה לו שהיה להתפלל אחר
תפלת מוסף תפלת המנחה בזמנה
חין לו להקדים תפלת המנחה אלא
יתפלל כסדר מוסף ואח"כ מנחה:
כדמתרגם רבי יוסף על דאחרו
זמני מועדיא.
ואי משמעו כרגלים חין שייך לומר
לשון יחזור שהרי חין להם תשלומין
אלא ע"כ בתפלה משמעו קרא:
סיון
מ"י ידים פ"ד משנה ד'
[יומא פ"ד יבמות ט"ז
כתובות טו. קדושין ע"ג.
זבחים ע"ג].
וזהו נסמן לגמס חתני
וכי' כקדמת כהנא
לפי' המשניות ביבמות
מגלה ג.
[לפיל ע"ג].
רב נסים גאון
וזה שאמרו כל בו ביום
דאמרין דהיא יומא
איתמר'יש במשנה הרב'
מזה הענין כנראה דתנן
בפס"ד(פ"ג מ"ה)אם'
ר' שמעון בן עזאי מקבל
אני מפי ע"ב זקני ביום
שדרישין את ר' אלעזר
בן עזריה בראש ששיר
השירים וקבלת מספאין
את תורה'אמר ר' עקיבא
הם שלום וכו' (פ"ד מ"ה)
בו ביום נמנו ונמנו על
עריבת[תרגלים] בו ביום
אמר[משנכ' ב] כל
הבוכים כו' ובתוספתא

ל"א א מו"י פ"ד מהלכות
ח"ת הלכה טושיט
יו"ד ס"י רמו ספ"ק ז'
[ל"ל יומא ד' ע. ס"כ
המ"א סימן כס"א]
סיון רש"ל ורש"א
ל"ב ב מו"י פ"ג מהל'
א"כר"י ב"ה הלכה
כה סמ"ג לזיון קטז
טו"ש א"ש סימן ד'
ספ"ק י'
ל"ג ב מו"י פ"א מהל'
ח"ת הלכה טו וס"י
מהל' מתנות עניים
הלכה י'
ל"ד ב מו"י פ"א מהל'
מלכות ס"ג טו"ש ע'
יו"ד סימן רמ"ה ספ"ק
כ"כ מהלכה:
ל"ה ב מו"י פ"ג מהל'
תפלה הלכה ט סמ"ג
ספ"ק יט טו"ש א"ח
סימן רמ"ה ספ"ק א'
ל"ז ב מו"י פ"ג מהל'
טו"ש ע"כ ספ"ק ד'
ל"ח ב מו"י פ"ג מהל'
טו"ש ע"כ ספ"ק א':